

Immigratie uit Europese Unie hangt samen met conjunctuur

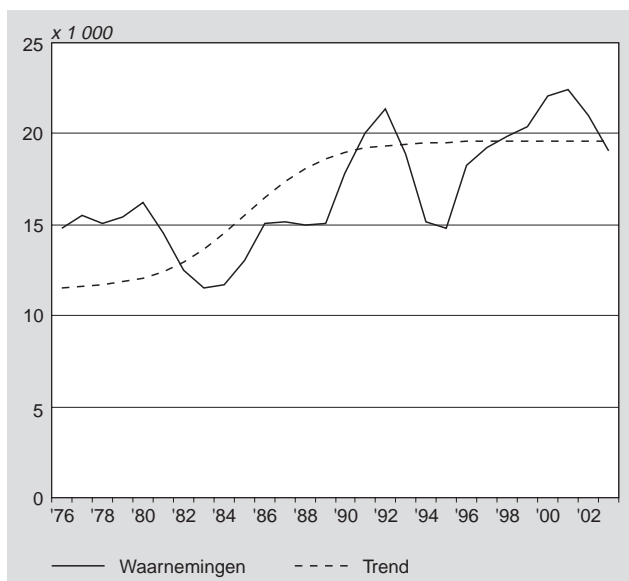
Joop de Beer

In 2003 zijn 19 duizend immigranten met een nationaliteit van een van de andere EU-landen naar Nederland gekomen. In 2001 waren het er nog 22 duizend. De daling van de immigratie houdt nauw verband met de toename van de werkloosheid in Nederland.

Het aantal immigranten uit de 'oude' EU-landen is de afgelopen kwart eeuw toegenomen (zie kader). Halverwege de jaren zeventig kwamen jaarlijks ongeveer 15 duizend immigranten uit de EU naar Nederland. Rond 2000 waren het er ruim 20 duizend.

Vanaf de jaren negentig vakt het stijgingstempo van de trend in de EU-immigratie af. De trend in de immigratie kan worden beschreven door een S-vormige curve. Volgens deze curve nam de immigratie geleidelijk toe in de tweede helft van de jaren zeventig, versnelde het stijgingstempo in de jaren tachtig en zwakte de trendmatige stijging af in de jaren negentig (grafiek 1).

1. Trend in EU-immigratie

Naast de stijgende trend vertoont het jaarlijks aantal immigranten in deze periode ook fluctuaties die samenhangen met de economische conjunctuur. In de afgelopen kwart eeuw deed zich drie keer een sterke stijging van de werkloosheid voor: begin jaren tachtig, in de eerste helft van de jaren negentig en in de jaren 2002–2003 (grafiek 2). In elk van deze perioden liep de immigratie van EU-burgers terug. Evenzo ging de daling van de werkloosheid in zowel de tweede helft van de jaren tachtig als de tweede helft van de jaren negentig gepaard met een stijging van de immigratie. Op grond van een regressie-analyse waarmee de ontwikkeling van de EU-immigratie vanaf 1976 wordt verklaard uit de omvang van de werkloze beroepsbevolking in Nederland en een (logistische) trend, kan worden bere-

2. Werkloze beroepsbevolking

kend dat een stijging van de werkloosheid met 100 duizend personen leidt tot 2 duizend minder EU-immigranten. In de periode 2001–2003 nam de omvang van de werkloze beroepsbevolking toe met bijna 150 duizend personen. Dit verklaart de daling van de immigratie met 3 duizend, van 22 duizend in 2001 naar 19 duizend in 2003. Vooral het aantal immigranten uit het Verenigd Koninkrijk houdt duidelijk verband met de laatste conjunctuurgolf. Ongeveer de helft van de stijging van de EU-immigratie tussen 1995 en 2001, en ongeveer de helft van de daling tussen 2001 en 2003, betreft immigranten uit het Verenigd Koninkrijk. Daarentegen laat de immigratie van Duitsers geen samenhang met de conjunctuur zien. Tussen 1995 en 2003 is er sprake van een continue daling. Dit verschil wordt verklaard door het feit dat het aandeel van de arbeidsmigratie in de totale immigratie in het geval van het Verenigd Koninkrijk veel groter is dan in het geval van Duitsland.

Immigranten uit EU-landen

Dit artikel beschrijft de immigratie van personen met een van de niet-Nederlandse EU-nationaliteiten. Nederlanders die na een verblijf in een ander EU-land terugkeren naar Nederland zijn in dit cijfer niet meegeteld. Van 1975 tot 1981 betreft het immigranten uit België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg en het Verenigd Koninkrijk. Vanaf 1981 kwam Griekenland daarbij, vanaf 1986 Portugal en Spanje en vanaf 1995 Finland, Oostenrijk en Zweden. Immigranten uit de tien nieuwe EU-landen zijn buiten beschouwing gelaten.

Op grond van het genoemde regressiemodel, dat 90 procent van de variantie in de EU-immigratie in de periode 1976–2003 verklaart (grafiek 3), kan een schatting worden gemaakt van het toekomstig aantal immigranten uit de EU-15. Bij een werkloosheid van 300 duizend (het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar) kunnen jaarlijks 21 duizend EU-immigranten worden verwacht. Bij een werkloosheid van 400 duizend (het gemiddelde van de afgelopen 25 jaar) komt de immigratie uit op 19 duizend per jaar. Bij een daling van de werkloosheid naar 200 duizend zou de immigratie toenemen naar 23 duizend per jaar. Deze schattingen hebben alleen betrekking op de landen die vóór 1 mei 2004 deel uitmaakten van de EU. In 2003 arriveerden minder dan 3 duizend immigranten met een nationaliteit van een van de tien nieuwe EU-lidstaten. Verreweg de grootste groep immigranten werd gevormd door de Polen (1,5 duizend). Uit landen als Hongarije en Tsjechië kwamen slechts enkele honderden immigranten, en uit de andere nieuwe EU-landen nog minder. Opvallend is dat de immigratie uit de tien toetredingslanden gedurende de laatste conjunctuurgolf een soortgelijk verloop liet zien als die vanuit de EU-15: een stijging tussen 1995 en 2001, en een daling vanaf 2001. Dit duidt erop dat ook de immigratie uit de nieuwe EU-landen samenhangt met de omvang van de Nederlandse werkloosheid.

3. Immigranten met een EU-nationaliteit

